

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 Oslo

Beivi/Dato:
27.01.2020

Høringsuttalelse til forslag til endringer i sameloven mv. (konsultasjoner) og veileder for kommuner og fylkeskommuner

Norske Samers Riksforbund (NSR) støtter regjeringens forslag om å lovfeste konsultasjonsplikten med samiske interesser, og forslaget til veileder om konsultasjoner for kommuner og fylkeskommune'r. NSR tror veilederen vil være svært nyttig for kommunene, og viser hvordan konsultasjoner er et verktøy som vil virke konfliktdempende og som kan effektivisere beslutningsprosesser for kommunene.

NSR bemerker at det er oppsiktsvekkende at Stortinget sendte tilbake et lovforslag, hvor både Sametinget og KS som hovedinteressenter var involvert gjennom utarbeidelsen av forslaget. Forslaget fra Samerettsutvalget var på en omfattende høring i over 1 år, og hvor innspillene fra høringen var tatt hensyn til i lovforslaget som regjeringen sendte til Stortinget i 2018. Det kan stilles spørsmål om det er egne prosedyrer for samiske saker.

NSR viser til de gode erfaringene med dagens konsultasjonsavtale mellom Sametinget og staten, inngått av daværende sametingspresident Sven Roald Nystø og daværende kommunal- og regionalminister Erna Solberg. Konsultasjonene har bidratt til at myndighetene på statlig nivå i større grad har vurdert synspunkter fra samisk hold og de har bidratt til at berørte samiske interesser i større grad en tidligere har hatt mulighet til å påvirke myndighetsbeslutninger.

NSR viser til myndighetenes plikt til å konsultere samiske interesser følger av FNs erklæring om urfolks rettigheter artikkel 19, ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, som er inkorporert i menneskerettsloven. Forslaget om å lovfeste konsultasjonsplikten vil være en god implementering av Norges folkerettslige forpliktelser.

NSR er enig i Samerettsutvalgets, regjeringens og Sametingets vurdering om at staten har en folkerettslig plikt til å sørge for at det konsulteres med samiske interesser på alle myndighetsnivåer, også på kommunalt og fylkeskommunalt nivå. En uheldig følge av at staten de senere år har overført flere oppgaver til kommuner og fylkeskommuner, er at saksfelt flyttes ut av dagens konsultasjonsprosedyrer, noe som understreker behovet for å lovfeste konsultasjonsplikten.

NSR mener at løsningen med å lovfeste prinsippet om kommunal og fylkeskommunal konsultasjonsplikt, kombinert med en veileder, er en god og fleksibel løsning som tar høyde for at kommunene og fylkeskommunene er ulike. Vi påpeker imidlertid at konsultasjonene må gjennomføres i henhold til folkeretten, med reelle konsultasjoner med mål om å oppnå enighet. Vi påpeker også at myndighetene, selv om det konsulteres, ikke kan fatte vedtak som er i strid med andre forpliktelser overfor samene, som for eksempel forbundet mot nektelse eller vesentlig krenkelse av samenes kulturutøvelse.

I sum består NSR av en rekke sameforeninger rundt om i hele Norge. Disse sameforeningene vil i mange saker være representativ for berørte samiske interesser på kommunalt nivå. Dermed vil sameforeningene være en av de aktuelle konsultasjonspartene for kommunene. Sameforeningene er klare til å bidra på en konstruktiv måte i konsultasjoner og ønsker å bidra til målet med konsultasjonene om gode og godt forankrede demokratiske beslutninger på kommunalt nivå. NSR mener at konsultasjoner vil bli et nyttig verktøy for kommunene og bidra til konfliktdempende og effektive beslutningsprosesser. Dette vil også bidra til mer forutsigbarhet for næringsdrivende.

Konsultasjoner vil gjøre det enklere for samiske enkeltpersoner å få sine rettigheter ivaretatt, samtidig som at det gjør det enklere og mer forutsigbart for de som skal jobbe med samiske saker i kommuner og fylkeskommuner. Eksempel kan være at konsultasjoner vil gjøre det lettere for kommuner å gjennomføre lovpålagte rettigheter til undervisning i og på samisk. Konsultasjoner vil kunne avdekke ulike rettigheter og behov så tidlig at det vil være forutsigbart for både elevene og for de som skal legge til rette for dette.

NSR mener at veilederen på en tydelig måte klargjør hva konsultasjoner er, når konsultasjonene skal starte, hvem som har konsultasjonsplikt, hvem som har konsultasjonsrett, i hvilke saker det er aktuelt å konsultere; og virkningen av brudd på konsultasjoner.

NSR har likevel noen merknader til veilederen, som departementet i konsultasjoner med Sametinget bør vurdere:

- Veilederen bør også vise til FNs erklæring om urfolksrettigheter, som i innhold reflekterer gjeldende folkerett på området.
- Tiltak i Norge kan påvirke samer i andre stater, særlig gjelder dette for samebyene på svensk side med beiteområder på norsk side. Veilederen bør gi veiledning til gjennomføring av konsultasjoner i slike tilfeller.
- For å sikre helhetlig kunnskap om konsultasjoner, blant annet til kommende evalueringer, bør veilederen oppfordre kommunene til å sende inn konsultasjonsprotokoller eller annen statistiske opplysninger til Sametinget og/eller departementet.

NSR vil på det sterkeste beklage at staten ennå ikke har satt i gang oppfølgingen av de resterende forslagene i Samerettsutvalgets utredning NOU 2007: 13, over 12 år etter at den

ble levert. NSR kan ikke godta at samenes eksisterende rettigheter fra Troms og sørover har et svakere vern enn i Finnmark og forventer at regjeringen prioriterer dette oppfølgingsarbeidet. NSR påpeker også at den uavklarte rettighets situasjon ikke bare er en samisk sak, og at det bredt sammensatte Samerettsutvalgets har foreslått løsninger som ivaretar alle innbyggerne i mandatområdet.

Vennlig hilsen

Runar Myrnes Balto
NSR jodiheddji | NSRs leder
97773778